Rafael Jiménez González (1940-2021)

No és la primera vegada que accepto redactar un text que en poques línies serveixi de suficient homenatge i record d'alguna persona propera. En aquest cas, a més, un col·laborador important, un deixeble molt distingit i una figura indiscutible de la pediatria del seu temps. No serà tasca fàcil, ja que mai s'acaba aprenent. No obstant això, quan es fa amb el cor no solen faltar les paraules. El dia 12 d'agost d'aquest nefast any 2021 va morir, víctima d'una llarga malaltia oncològica, el professor Rafael Jiménez González; la seva petjada serà duradora en la pediatria catalana i en l'espanyola, i també més enllà de les nostres fronteres.

El seu accés a la càtedra, la primera amb perfil de neonatologia, va coincidir amb la seva consagració com a figura indiscutible de la medicina neonatal. Compartim nombroses activitats i deixebles ben importants, entre ells, Josep Figueras i Francesc Botet, que han arribat també a la càtedra, així com Mª Teresa Esqué, M. Eulàlia Escudé, Frederic Raspall, José Manuel Rodríguez Miguélez, uns exemples de l'afany docent que el va portar a publicar el llibre *Procedimientos diagnósticos y terapéuticos en neonatología* juntament amb els esmentats Figueras i Botet. Així mateix, es va prodigar en conferències i congressos, i va ser president de la Societat Espanyola de Neonatologia. Va ser fidel a la pediatria del seu temps, i per això no va deixar d'atendre altres àrees de l'especialitat que el van portar a publicar el llibre *Manual de urgencias pediátricas* juntament amb els doctors Orenci Urraca i Álvaro Díaz.

La seva tasca va ser encomiable, va col·laborar en congressos importants com el de l'Associació Espanyola de Pediatria del 1976 i l'Internacional de Pediatria del 1980. Igualment, cal destacar el seu paper en societats més reduïdes en nombre, com el Grup Llatí de Pediatria i la Societat Europea d'Educació Pediàtrica, així com en les principals publicacions del nostre grup (Tractat, Manual, Col·lecció de Monografies, Revista Arxius de Pediatria). Això no dificulta el seu reconeixement com a testimoni i de vegades protagonista de la neonatologia, que va aconseguir els seus primers èxits amb Ylpo, Shaeffer, Avery i després Gregory.

Va veure arribar aviat la supervivència del nounat de pes menor de 1.500 grams i la pràctica eradicació de la vella patologia com la malaltia hemolítica i les seves conseqüències, la difícil exsanguino-transfusió, la malaltia hemorràgica, els traumatismes durant el part, les icterícies rebels, les infeccions umbilicals o l'atrèsia esofàgica, ja que els cirurgians pediàtrics donaven suport a aquesta lluita per la salut del nounat (Isidro Claret, Lluís Morales). L'entusiasme de la nova neonatologia es va veure recompensat amb l'arribada de nous aparells i tècniques de perfecció contínua, com l'ecografia, la ressonància magnètica, la ventilació no invasiva, el sistema d'oxigenació per membrana extracorpòria (ECMO), l'electroencefalograma d'amplitud integrada, el surfactant, etcètera.

Potser van ser tasques més transcendentals encara les necessàries per a la integració de la càtedra de pediatria de la Universitat de Barcelona i l'Hospital Clínic dins del renaixent Hospital de Sant Joan de Déu. En aquesta etapa, els acreditats cursos de Progressos i de diverses especialitats van rebre un nou estímul. Va tenir encara ocasió de conèixer l'acceptació de les investigacions en el nounat com a fonament de la salut de l'adult (la metabòlica i cardiovascular sobretot) i la recuperació de la vella conducta de contacte matern amb el prematur i alimentació natural per millorar la seva patologia.

Acabo aquestes línies com si fossin la primera pedra de l'epíleg de la vida de Rafael Jiménez, que va heretar del seu pare un caràcter jovial, però així mateix un temperament ferm amb el premi d'una dona, dos fills i una àmplia família als quals trasllado el pesar de la família pediàtrica.

Manuel Cruz Hernández